

ԿԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Ռ. ՈՂ. Զ ՈՒԹ Ե Ս. Ն

(Շարունակութիւն : տես թիւ 4 :)

Նշան : այս բնութեան :

Նշանային ջրագրութիւնն հաստատուած էն տիտանի այտմամբ ոտից և կոճեղացն, և ընդ երեկս և ընդ առաւօտն փոքր ինչ ժամանակ անեւրեւութանայ : Նշան ուսուցեալ մատն յորժամ ձմեռացի մատամբ, խորատուղի ձմեռալ տեղին և մնայ այնպէս առ վայրկեան մի : Նշան ապա աստիճանաբար ելանէ ի վեր և տարածի ընդ բոլոր իրան մարմնոյն, ի բազուկսն և ի մասն գլխոյն : Ուստի շնչառութիւնն ծանրանայ, սակաւ միզէ և սաստիկ ծարաւի : յորմէ և պատճառի պընդութիւն սրտայնի, արգելումն արտաշնչութեան մարմնոյ, թուլութիւն, ծանրութիւն, յուշիկ մաշողական ջերմ, և սաստիկ հաղ : Նշան սաստիկ հաղան է նշան վնասելոյ թոքին կամ լեւդի՝ զոր անհնար է բժշկել :

Նշանային ջրագրութիւնն բաց ի վերոյ յիշատակեալ նշանայն է և այտումն որովայնի, և յորժամ այս զուգակցի ընդ միւս առաջնայ ջրագրութեն վտանգաւոր է յոյժ, զի լոկ այս միայն հաղիւ բժշկի : Ի յոնկարծակի պատահիլ այս հիւանդութեան, եթէ հիւանդն է պատանի, առայգ և զօրաւոր, յուսալի է նմա գտանել զառողջութիւն իւր, եթէ փութով հոգ տարցի բժշկութեան : բայց ծերք և որք վարեալ իցեն անբարեխառն կամ նստողական կեանս, և որք ունիցին անառողջ թոքս կամ լեարդս, վերջանայ այն մահուամբ :

Օգոշութիւն :

Որչափ և հնար է՝ պարտ է հիւանդին ի բաց կալ միանգամայն յամենայն տրուեալակեալ ըմպելեաց, յատկապէս ի ջրային անդօր հեղուկաց : միայն պարտ է շիջուցանել զծարաւ իւր ջրով մանանեխի կամ թթուալի իրաց, այսինքն՝ հիւթով լիմանի, նարնջի, թրթնջի և այլ այսպիսեօք :

Կերակուր նորա պարտ է լինիլ ի չոր, ի գրգռիչ և ի մեղմացուցիչ տեսակէ, այսինքն են խորովեալ հաց, միս թռչնոց կամ վայրի անասնոց, մաքրողական և համեմային բուսեղէնք, այսինքն՝ խոտոր, մանանեխ, սոխ, կոտեմ, բողի, և վայրի խոտոր, և այլն :

Կարէ նա ուտել նաեւ զնաւաստեաց պակիսմատս՝ թանալով զայն ի գինի կամ ի բրնձի, որ ոչ միայն է աննգարար, այլ և շիջուցանէ զծարաւն :

Ոմանք որ զգածեալ էին այսու ախտիւս գտին զառողջութիւն իւրեանց, ի բաց կալով եւեթ ի լոյծ հեղուկաց, և կեղով քստ վերոյ յիշեալ կարգադրութեան :

Բայց եթէ ախտացեալն ասիպի առ սաստիկ ծարաւոյն ըմպել, բարւոք է տալ նմա գերմանեան գինի, այսինքն՝ բէյիլ վայն, լուծեալ ի նմին զմեղմացուցիչ դեղս :

Չիք գերադանց դեղ այսմ հիւանդութեան՝ բաց ի կրթութենէ, զոր պարտ է հիւանդին շարունակ կատարել քայլելով, բրբելով կամ փորելով զերկիր առ ի յորդեղարտաշնչութիւն մարմնոյն և զմէղ իւր : Բայց եթէ չկարէ նա զայստիկ առնել, ապա բարւոք է հեծանել ի ձի կամ նոտիլ ի կառս : զի որչափ և ի սաստիկ շարժման հիւանդն կայցէ, այնչափ օգտակար գործէ առողջութեան իւրում :

Լինողին այսպիսի հիւանդի պարտ է լինիլ ջերմ և չոր և կարծր նոյնպէս և ննջարանն մի իցէ խոնաւ և կարի ցուրտ։ Եւ եթէ բնակի ՚ի խոնաւութեան երկրի, պարտ է առժամայն փոխել զբնակութիւն իւր ՚ի չոր և ՚ի բարեխառն անդի, կամ ՚ի ջերմ կլիմայ։ Իսկ բնիւ՝ կարի հարկաւոր է փոխ տանել արտաշնչութեան մարմնոյն և պրն դութեան թանձրադոյն մասին նոյնոյ։ Վասն որոյ հարկ է յաւուրն երկիցս կամ երկոցս անգամ շփել զմարմինն հաստ կտաւով և ագանել միշտ բզ- ֆլանել։

Վեշ։

Եթէ հիւանդն է պատանի, առոյգ և զօրաւոր և հիւանդութիւնն յանկարծահաս, հետք է նմա բժշկիլ փախուղական և լուծողական դեղովք։ Նաև այնպիսեօր որ բերէ զառատ քրտունս և դմէզս։

Իսկին հիւանդութեան փորձ պէս պէս դեղոց հմուտ բժշկաց առաւել բարեյաջող գտաւ Եփեսոս բորակն, յաւանայն առաւօտու առնելով անտի դըրամ մի ընդ ումոյ մի եփեալ գարեջրոյ, կամ փոշի սֆո-էլայի (մկնաստիսի), յորմէ առեալ յաւուրն երկիցս անգամ 8 գրէն (ցարենոսհատ) ընդ 3/4 բորակի թանձր ջրով դարիտնի։

Եւ առաւել քան զայստիկ օգտաւէտ գտաւ Գրիմ փարփարն, որ օգտէ կարենաց որովայնի և միղոյ։ Օ ի յերեւելի նշանաց հիւանդութեանս, կարէ հիւանդն առժամայն ՚ի կիր առնուլ զայս դեղ, սկսեալ ՚ի միոյ մինչև ցերիս կամ ՚ի չորս ունկիս (ծնս), յիւրաքանչիւր երկրորդում կամ երրորդում աւուր և զայս քանակութիւն դեղոյ պարտ է բաժանել յերիս հաւասարաչափ մաւսունս, և առնուլ զայնս յառաւօտու,

ի միջօրեի և յերեկոյի և ընդ նմին ճշտութեամբ պահել զկարգադրութիւն կերակրոց, ըմպելեաց, չոր բնակարանի և կանոնաւոր կրթութեան յիշատակեալ ՚ի վեր անդր։ ապա յուսալի է հիւանդին դտանել զառուջութիւն։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ .

Վեշնո-լիւն։

Եւս հիւանդութիւն նախ գուշակի ՚ի սպիտակէ աչաց, և ապա ՚ի բուրբ մորթոյ մարմնոյ, որք փախին ՚ի գոյն դեղնութեան, նոյնպէս փոխի և գոյն միղոյն ՚ի գոյն քրքումի։

Եւ տեսակ մի դեղնութեան, որ կոչի սեաւ դալուկն (Գարս սարալըֆ), որ է առաւել վտանգաւոր։

Պատճառ յանկարծակի դեղնութեան է արգելումն մաղձի, մաղձային խառնուածքն, ամսոն արգանդի, սատտիկ տրտմութիւնն և երկիւղ։

Եւս բարդում անդամ պատճառի այն ՚ի զօրաւոր լուծողական և փախուղական դեղոց, յերկարատեւ տենդէ կամ ՚ի ջերմախտութենէ, ՚ի ցրտութենէ և ՚ի փակելոյ խարանաց բաղկաց կամ սրունկոյ։

Նշանք այն հիւանդութեան։

Եւստացեալն զգայ նախ յանձին սատտիկ ձանձրութիւն և դժկամակութիւն ՚ի շարժիլ, մորթ նորա լիւնի չոր, և զգայ մորմոքիչ ցաւս ընդ բոլոր մարմինն, մաքրութիւն որովայնին սպիտակ և մէղն որպէս ասացաւ ՚ի լինի իգոյն քրքումի Վիւարաւ շննչէ, և զգայ անսովոր ծանրութիւն

կրծոյ : Սլշնդունք նորա լինին ջերմ , ճաշակ նորա դառն , և զգուի ՚ի տե- սանեւն զկերակուր . հետեւին և ցաւք ստամոքսաց , փսխումն , փքացաւ ու- թիւն և անմարտութիւն :

Եթէ հիւանդն է պատանի և հիւ- ւանդութիւնն լոկ դեղնութիւն , ոչ է վտանգաւոր և փութով ապարի- նի այն պատշաճ խնամատարութեամբ : Իայց եթէ հիւանդն ծեր է և հպա- տակ սոյն ախտի , կամ զուգակցեալ այն ընդ այլ ախտո , որպիսի են ջրդու- ղութիւն կամ ախտ արգանդի , ա- խոնդանաց , և այլն , է յոյժ վտան- գաւոր , որ և բազում անգամ պատ- ճառէ զմահ :

Օգուշակիւն :

Կերակուր սոյն հիւանդի պարտ է լինիլ հով , թեթեւ , թոյլ և մեղմ ընութեամբ , այսինքն հասունացեալ ստուղբ և մեղմ դալարիք , որպիսի են խորովեալ խնձոր , չոր , եփեալ չոմին , արգանակ վառեկի կամ որ- թու մոյց հանդերձ դոյզն սպիտակ հացիւ . կամ շարունակ հում ձու , որ է կարի առողջարար կերակուր վասն սոյն հիւանդի :

Եւ ըմպելիք նորա պարտ է լինիլ շիճուկ կաթին քաղցրացուցեալ մե- ղերք , կամ եփուած դիւրալոյծ և զ- վարար դալարեաց :

Նաեւ մեծ օգուտ է այսմ հիւան- դութեան կրթութիւնն մարմնոյ , ձե- մեւ , հեծանել ՚ի ձի , կամ նստիլ ՚ի կառս . նաեւ վազել , ոտոստտել , կամ բրել և փորել զերկիր :

Եւ եթէ չգուցէ այլ զուգակից հիւ- ւանդութիւն ներքին , առաւել օգ- տուէտ է երկար ճանապարհորդու- թի յամաքային երիւարաւ կամ կառօք : Բանդի այս հիւանդութիւն գրեթէ

բազում անգամ պատճառի ՚ի նստո- ղական կենաց և ՚ի թախծութենէ մը- տաց : Ամենորոյ երկար ճանապար- հորդութիւնն , զուարճալի տեսարանք ընութեան , նաեւ զանազան զբօսանք , ուրախ ընկերակցութիւն , պար , երգ , քնար և ծիծաղ , են կարի օգտուէտ միջոց ՚ի փարատել իսպառ զայս հիւ- ւանդութիւն :

Ի՛նչ :

Չիր այլ առաւել օգտուէտ դեղ այսր հիւանդութեան քան զփսիոզա- կան դեղն . որում տոյլ կէս դրամ փոշոյ ՚ի պիտիոանայի ընդ կածօիլ- թէյի կամ ընդ գաղջջրոյ՝ բաւական է , որ և պարտ է միշտ արձակ պահել զորովայն հիւանդին մեղմ դեղովք . ստածանել զստամոքսն և զկարգն , կամ շփել զայն ջերմ ձեռամբ կամ նուրբ վրձինաւ : Եւս ախտ եթէ չէ զու- գակցեալ ընդ այլ վտանգաւոր ախ- տից , ապա փսխումն , չափաւոր լու- ծումն որովայնի , կանանաւոր կրք- թութիւն և ժուժկալութիւն կար- գադրեալ կերակրոց և ըմպելեաց , են բաւական զօրաւոր միջոցք ՚ի փարա- տել զայս ախտ :

Նաեւ պատշաճ դեղ այսր հիւան- դութեան է շիճուկ ծծմբոյ , որ թէ հաճոյ իցէ հիւանդին , կարէ շարու- նակել զայս դեղ ՚ի քանի մի շաբաթս և լողանալ , և եթէ զայս առնել ոչ կամիցի , կարէ փոխանակել այնմ առ- լո՛քէլ քարքար . յամենայն երեկոյի և յառաւօտու առնլով անտի դրամ մի ընդ թէյի կամ ընդ ջրոյ փոխնդի , որ է յոյժ օգտուէտ դեղ բժշկութեան այսր ախտի :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ .

Յօդացաւոթն .

Ընչափաւոր կեցութիւնն և հեղեղութիւնն են սկզբնական աղբիւրք , յորոց ծագումն առնու այս հիւանդութիւն . և ո ոք ցանկայ աղատ մնալ յայսմ գժնդակ փստէ , կացցէ միշտ զբաղեալ ի գործ և ի բարեխառն կեանս :

Պատճառ .

Թէեւ հեղեղութիւնն և անբարեխառնութիւնն են պատճառ այսր տաժանելի հիւանդութեանս , սակայն հնար է այնմ և յայլ իրաց եւս պատճառիլ , այսինքն ի սաստիկ պարապմանէ ուսման , յանչափ վախճոտութենէ , ի կիրառութենէ յաճախ կրծուալի և թթուալի իրաց , յրնդերկար տքնութենէ գիշերոյ , ի թափծութենէ կամ յանհանգստութենէ մտաց , յարգեմանէ սովորական արտաթորման , այսինքն դաշտանի , թըթից , քրտանց ոտից , արտաշնչութեան մարմնոյ և այլն :

Նշանք այսր հիւանդութեան .

Յօդացաւութիւնն սկսանի անմարտութեամբ կերակրոց , թուրութեամբ բոլոր մարմնոյ . ձգւումամբ թեթեւ գլխացաւութեամբ , հիւանդութեամբ , և երբեմն ևս փսխումբ :

Հիւանդն զգայ զձանձրութիւն , բքումն զօրութեան , և բազում անգամ ըմբռնի ի ցաւ գլխոյ և բոլոր անդամոց , նաեւ սաստիկ զգացումն հոգմոյ և ցուրտ ջրոյ յազդերսն :

Նշրկու աւուրբք յառաջ քան զհիւանդութիւնն բազում անգամ ան

հնարինս բացեալ լինի փսխման հիւանդին և զգայ թեթեւ ցաւ ի միշտ զեն , և երբեմն ևս թորի արտաաւրք յաչացն :

Ըյս նշանք երբեմն են կորի սաստիկ , մանաւանդ յորժամ հիւանդութիւնն մերձենայ :

Կանոնաւոր յօդացաւութիւնն ըմբռնէ զհիւանդն ի գարնան և ի բարեկիւրն ամառան՝ այսպէս :

Նշրկու կամ երբք աւուրբք յառաջ թամամն ոտին սկսանի ցաւ իլ և այս ցաւ երբեմն ձգի ի կրունկն կամ ի կոճեղս ոտից , և երբեմն ևս ի մկանունն կամ ի սրունս . և այսմ ցաւոյ զուգակցի զգացումն ցուրտ ջրոյ հեղեալ ի վերայ վշտացեալ տեղեացն , որում և յաջորդէ դողումն և փոյր ջերմն , և ասպա առաւելու ցաւն ի մանր ոսկերս ոտիցն , և անդէն զգայ հիւանդն զամենայն տեսակ տաժանելի ցաւոց : Օ ի թուի նմա թէ վշտացեալ տեղիքն սեղմին , այրին , ձմլին և պատառոտին :

Ըյս ցաւ միշտ առաւելու ի մերձենալ գիշերոյն , և ընդ առաւօտն սկսանի մեղմանալ . սր և յամենս տեղեւաւրս ինչ , յամենս շաբաթ մի , և յամենս ամիս մի :

Օգոշոթն .

Թէ և մինչեւ ցարդ ոչ ոք ի բժշկաց կարող եղեւ գտանել զգեղ բժշկութեան սոյն հիւանդութեան , սակայն սահմանեցին կարեւորագոյն կարգադրութիւնս վասն կերակրոց , ըմպելեաց և կեցութեան առ ի գիւրութիւն այսր հիւանդութեան , զորս նշանակեսցուք աստէն :

Եթէ հիւանդն է պատանի և կորովի կաղմուածով , պարտ է կերակուր

նորա լինել անգոր, թոյլ և զովարար,
և բմպելի նորա բնութեամբ լուծիչ,
Իայց եթէ կազմուած նորա է նուազ,
և սովոր է նա կեալ առատ և զօրաւոր
կերակրովք, ոչ է պտտաճանդէն առ
նմին կարծել զայն. զի կարէ կեալ նա
բատ սովորութեանն, միայն ստէպ
առցէ բմպանակ մի նիգրայ, որ է խառ-
նուրդ 'ի գինւոյ, 'ի ջրոյ, 'ի շաքարէ
և 'ի հիւթոյ լիմոնի բնդ քերուածոյ
ջւղէ, և կամ լոկ գինի:

Ըսաւել անխտանգ և աղգու մի-
ջոց փութով փաարելոյ զթարսիս յօ-
դացուութեան, է արտաշնչութիւն
մարմնոյ. վասն որոյ սխարտ է ամենայն
եղանակաւ գուն գործել 'ի յորդել
զայս, միշտ ծածկեալ պահելով զոտ-
սն և զսրունս ֆլանելով կամ բրդեղի-
նօք: Եւ ամենեւին զգուշանալ պարտ
է, զի մի կրկնեացի սոյն ակտ, յոր-
մէ պատճառեացի ջրգողութիւն և
կամ այլ անբուժելի հիւանդութիւնք:

Եսեւ 'ի միջոցի հիւանդութեան
կարի զգուշանալ պարտ է ակտացե-
լոյն պահել զմիտս իւր յամենայն խա-
ղաղ և հանգիստ. զի ամենայն ինչ որ
խռովէ զմիտս կամ վրդովէ զնա, ա-
ռաւելու զցաւն յոյժ:

Իարեւաստիի եղանակ վարելոյ զայս ակտ
էն այսոքի:

Եթէ կրթութիւն, և այս ոչ մի-
այն դատարկ և պարապ չըլլելով, այլ
պատաղելով 'ի գործ և յաշխատու-
թեան, որով ոչ միայն քրտնեցուցանէ
զանձն որ օգուտ մեծ է, այլ և զբա-
ղեցուցանէ զմիտս իւր, որ ոչ միայն
փարատէ զցաւ հիւանդին, այլ և
պահէ զնա միշտ առողջ:

Երկրորդ՝ փութով երթալ յան-
կողին, և յառնել յառաւօրու կա-
նուխ:

Երրորդ՝ եթէ սովոր է 'ի գիշերի
ընթեռնուել կամ գրել, թողցէ 'ի բաց
միանգամայն զայս սովորութիւն:

Չորրորդ՝ պարտ է խալառ հե-
ռանալ 'ի խորաքննին մտածողութեանէ.
'ի թախծութեանէ մտաց և 'ի տրտմու-
թեանէ սրտի:

Հինգերորդ՝ ամենեւին զգուշանալ
հարկ է 'ի ծանր և 'ի դժուարամարտ կե-
րակրոց, յատկապէս 'ի ժամընթրեաց,
յամենայն զօրաւոր բմպելեաց, 'ի թը-
թու և 'ի կծու հեղուկաց կամ հա-
մեմից: Եւ վեցերորդ՝ առաւելապէս
հետեւել պարտ է կաթին կովու՝
հում կամ եփեալ, որ է յոյժ օգուտ,
կարգեղ սոյն հիւանդութեան:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ.

Երկանուր ծանօթութիւն 'ի վերայ ջեր-
մախարութեանց:

Օ՛ր որովհետեւ գրեթէ առա-
ւելքան զիս մարդկային ազգի զցա-
ւին 'ի կենաց 'ի ջերմութեանց,
վասն որոյ արժան իսկ է ամենեցուն
գիտել զգլխաւոր պատճառն, յորոց
ծնանին պէսպէս ակտք ջերմանց:

Սովորական պատճառք ջերմանց
են ակտքն տարափոխիկ, անբա-
րեխառնութիւն կերակրոց և բմպե-
լեաց, վատառողջ օդ, սաստիկ յուզ-
մունք մտաց, առաւելութիւն կամ
խափանումն սովորական արտաթոր-
մանց, ներքին կամ արտաքին վնասա-
կար բորբոքմունք, և սաստիկ ջերմու-
թիւն կամ ցրտութիւն:

Թէ և արդէն բազումք 'ի պատճա-
ռաց այսոցիկ յիշատակեալ են 'ի մէջ 'ի
զանազան գլուխս կարգադրութեան
առողջութեան, և անդէն ցուցեալ

զնեքործութիւնն նոցին, սակայն այ-
ժրժ միայն յուշ առնեմք ամենեցուն՝
որոց ցանկան ազատ մնալ 'ի սոյն ախ-
տէ և յայլ մահառիթ հիւանդութե-
նէ, դուն գործել ամենայն զգուշա-
ւոր մտադրութեամբ փոյթ տանել
յօդուածոցս, զորս դնեմք աստ զինիս

Պերմախտք ոչ միայն առաւել
քան զամենայն հիւանդութիւնս ըս-
տէպ դիպին մարդայ, այլ և են յոյժ
բազադրեալք, զի կարի թեթեւ աւ-
տակ ջերման է միշտ զու գակից այլ և
այլ նշանոց զանազան եղելոց յիրերաց,
լի որոշեալ նշանք ջերմախտութեանց
են առաւելումն ջերմութեան, աստու-
կութիւնն շնչերակաց, կորուստ ախոր
ժակի, թուլութիւնն ընդ բոլոր մար-
մինն, ցաւ գլխոյ, և նուազութիւն
կենսական գործողութեան:

Լի այլ նշանք՝ որք սովորաբար հե-
տեւին ջերմախտութեանց, են այ
սորիկ, նողկոտանք, ծարաւ, տագնապ,
զառանցանք, ցնորու մտաց, ձանձ-
րութիւն, մաշումն մարմնոյ, հատումն
քնոյ, կամ անհանգիստ քուն առանց
իրիք կազդուրման:

Յորժամ ջերմն ատախճանաւ օկը-
սանի, հիւանդն զգայ նախ թուլու-
թիւն, ցաւ մկանանց ոտից և ոսկերաց,
ծանրութիւն կամ ցաւ գլխոյ, կո-
րուստ ախորժակի, ցամաքիլ բերանոյ,
և ապա 'ի վերայ քայ սաստիկ ջերմն,
ծարաւ և անհանգստութիւն:

Լի յորժամ ջերմն կախու զօր
յանկարծակի, հիւանդն զգայ սա-
տիկ ցրտութիւն, խուլութիւն, կո-
րուստ ախորժակի, բազում անգամ
դողումն և ճնշումն սրտի, ցաւ ըս-
տամոքսաց և փոխումն:

(Շարանախօսութիւն)

ԻԱԽԱՐՈՒՄՆ ԵՒ ԾԱԾԿՈՒԹԻՒՆ ԱՍՏԵՂԱՑ
ԸՆԴ ԼՈՒՍՆՈՎ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՍԵՆՏԵՐ

Լըբ պատահի՝ որ Լըբգական կոր-
սնցունէ մէկ քանի ժամու չտի իւր
սովորաբար տեսնուած բոլորակային
ձեւը, կ'ըսուի որ Լըբգակի խաւա-
րում կայ: Լըբգականային սկաւառա-
կը մէկ կողմէն կը ծածկուի և մթին
մասը կ'աւելնայ քիչ ժամանակուան
մէջ և այնուհետեւ կը նուազի եւ
կ'աներեւութանայ: Լըբքէմն մթու-
թիւնը կը տարածուի ամբողջ սկաւա-
ռակին վրայ և արեգակը բոլորովին
աներեւոյթ կ'ըլլայ, երբեմն ալ մեծ
բիծ մը՝ որ արեգակին առջեւ կուգայ,
կը թողու շուրջանակի լուսաւոր մա-
նակ մը:

Լուսինը եւս մի և նոյն երեւոյթ-
ները յառաջ կը բերէ, որոնք իր սո-
վորական երեւոյթներէն տարբեր են
և դիւրաւ կրնանք որոշել. մեր ար-
բանեակին սկաւառակին մէկ մասը
բաւական ժամանակ կ'աներեւութա-
նայ ներկայացնելով մթին մաս մը՝ որ
բաւական կարճ ժամանակի մը մէջ
հետզհետէ կ'աճի և կը նուազի: Լըբն
ատեն լուսնոյ խաւարում կայ կ'ըսուի:

Լըբգական և Լուսնոյ խաւարմանց
բացատրութիւնները տանք: Լըբն
բանէ առաջ պիտի դիտենք անփափախ
եղելութիւն մը, որուն համար աղէկ
ուշադրութիւն ընելու է. այն է՝ որ
Լըբգական խաւարումները Լուսնոյ
ճնշեան կամ զուգընթացութեան
ատեն միայն կը պատահին, և ընդ հա-
կառակը Լուսնոյ խաւարումները լըբ-
ման կամ հանդիպակացութեան ա-
տեն կը պատահին: